

Greenfield

Projectleider Abigail Ryan en bedrijfsleider Michael Long:

'We communiceren open en eerlijk over de problemen die we tegenkomen. Met de fouten die we maken, kan een startende ondernemer zijn voordeel doen.'

Aantal koeien:	320
Melkquotum:	1,5 miljoen kg
Hoeveelheid land:	113 hectare
Productie:	5500 kg

Huur 113 hectare land, koop 300 koeien, bouw een melkstal en ga koeien melken. In Ierland sloeg een aantal ondernemingen – een bank, een onderzoeksinstituut, een uitgeverij, de overheid en een zuivelbedrijf – in 2009 de handen ineen om op die manier in Kilkenny het proefbedrijf Greenfield te starten. Het doel is het in kaart brengen van de (financiële) haalbaarheid en de kansen en de bedreigingen voor beginnende melkveehouders die na 2015 vrij kunnen melken. De opzet is een grootschalige lagekostenmelkveehouderij met een voorjaarskalvende veestapel, die zo veel mogelijk melk uit gras kan produceren.

Nieuwbouw en investeringen

De investeerders legden zo'n 400.000 euro bij elkaar als startkapitaal. Het be-

Financiële en technische kengetallen van nieuw melkveebedrijf in Ierland met 300 koeien

Proefbedrijf voor starters

Ierse ondernemingen startten in 2009 een nieuw melkveebedrijf met 300 koeien als voorbereiding op het quotumloze tijdperk.

De nauwkeurig bijgehouden technische en financiële resultaten maken de haalbaarheid duidelijk. Projectleider Abigail Ryan: 'Van onze beginnersfouten profiteren startende ondernemers.'

tekst **Alice Booij**

drijf leende daarbij nog 850.000 euro en daarvan werd een nieuw melkveebedrijf opgezet, naar het voorbeeld van Nieuw-Zeelandse melkveebedrijven. De 1,25 miljoen euro diende voor het investeren in een open melkstal met 2 x 30 swing-overmelkstal, een wachtruimte met opdrijfhek, huisvesting voor de jongere kalveren, verharding rondom de gebouwen, de afrastering en looppaden, inzaaien van het land en natuurlijk de veestapel: zo'n 265 koeien en 70 pinken. Twee medewerkers werden aangetrokken voor de verzorging van grasland en koeien, het landwerk wordt compleet uitbesteed aan de loonwerker en ook de jongveeopfok wordt uitbesteed. De 113 hectare land is voor vijftien jaar gehuurd tegen een pacht van 450 euro per hectare per jaar.

De financiële resultaten waren de eerste drie jaar, tot en met 2012, positief. In 2011, een goed jaar, werd een winst gemaakt van ruim 100.000 euro, waarbij er geen aflossingen zijn gedaan (tabel 1). In 2012 heeft Greenfield voor het eerst bij de bank afgelost (80.000 euro), waarna ruim 20.000 euro overbleef als winst.

Winstgevend bedrijf

Over 2013 verwacht projectleider Abigail Ryan een winst na aflossing (79.000 euro) van zo'n 43.000 euro. 'Dit geld wordt op een spaarrekening gezet om uiteindelijk de investeerders hun inleggeld weer terug te betalen.' Opvallend in de financiële cijfers is dat er door het werken met twee vreemde arbeidskrachten ook 90.000 euro aan loon is uitbetaald. Het bedrijf wordt dus rondgezet

Veertig procent van de veestapel bestaat uit hf-jerseykruislingen

Papier geeft snel overzicht van inseminaties

met 100 procent betaalde arbeid en geen berekende arbeid van de ondernemer.

‘Bijna 65 procent van de kosten in dit bedrijf zijn vaste kosten’, analyseert Ryan. ‘Dat betekent dat we alleen grip hebben op de kosten rondom grasland en voer.’ Met zo’n 300 kilo krachtvoer per koe blijven die kosten beperkt. ‘Dat is het uitgangspunt van onze melkveehouderij: melk uit gras, aangevuld met een minimum aan krachtvoer.’ Meer voer aankopen om zo meer melk op het bedrijf te produceren is geen optie volgens de projectleider. ‘Meer krachtvoer in de koeien betekent dat er gras verspild wordt.’ Om de veestapel – die inmiddels naar zo’n 320 koeien gegroeid is – verder te kunnen uitbreiden met het uitgangspunt om zelfvoorzienend te blijven, moet de productie van het grasland verder omhoog. ‘We komen op zo’n 13 ton droge stof per hectare, dat vinden we nogal tegenvallen’, vertelt Ryan, die eraan toevoegt dat de kunstmestgift op zo’n 300 kilo stikstof per hectare ligt. ‘De grond heeft een gebrek aan organische stof,

	opbrengsten (euro)	per 100 kilo melk (euro)
melk	501.329	33,42
vee	65.994	4,40
totaal opbrengsten	567.323	37,82
krachtvoer	24.615	1,65
kunstmest, graszaad	48.375	3,21
loonwerk	39.404	2,62
dierenarts en medicijnen	36.836	2,49
brandstof, energie en overige	21.282	1,40
variabele kosten	170.512	11,37
lonen	90.627	6,03
huur land	52.798	3,50
heffingen, verzekering, machinekosten	25.395	1,69
telefoon, accountant, advies	5.081	0,34
algemene kosten, strooisel	25.507	1,70
rente	28.974	1,93
jongveeopfok	65.095	4,34
vaste kosten	293.477	19,57
afschrijving	—	—
aflossing	—	—
winst (voor aflossing)	103.334	6,88

Tabel 1 – Financiële resultaten Greenfield met 295 koeien over 2011

omdat die jaren als akkerbouwgrond in gebruik is geweest. We zouden meer stikstof en ook fosfaat willen strooien om de vruchtbaarheid te verhogen en dus ook de graslandproductie om zo meer koeien te kunnen houden.’ Eigenlijk had de projectleiding gerekend op een drogestofopbrengst per hectare van 16 ton. ‘Ons beste perceel haalt dat’, weet Ryan, die wekelijks door de weilanden loopt om de hoeveelheid gras per perceel te schatten. ‘Maar we hebben ook percelen die maar 11 tot 12 ton droge stof halen.’ Het betekent dat een veebezetting van maximaal 2,8 koeien per hectare mogelijk is, inclusief het maken van wintervoer. ‘Dat is genoeg voor in totaal 330 koeien, dat is de limiet.’ Ryan benadrukt dat de communicatie vanuit Greenfield naar de veehouders

heel open is. ‘Onze fouten zijn net zo belangrijk als het uitdragen van de dingen die succesvol verlopen. Van fouten leer je.’

Uiergezondheid verbeteren

Als aandachtspunt noemt Ryan bijvoorbeeld het celgetal op het bedrijf. Dat was in 2012 gemiddeld 232.000 cellen per milliliter. ‘12,5 procent van de koeien had een celgetal hoger dan 400.000’, vertelt Ryan. Ze voegt daaraan toe dat dat medio 2013 nog maar 3 procent is en dat het tankcelgetal gedaald is naar 110.000 cellen per milliliter. ‘Bij de start van het bedrijf hebben we zeven veestapels samengevoegd. We hebben op veel ziekten getest: bvd, ibr, leukose en salmonella, maar niet op celgetal. S. aureus heeft zich zo kunnen verspreiden.’

Paul Galama: 'Inspirerend, maar pas op met kopiëren'

'Greenfield is een inspirerend voorbeeld van hoe je met relatief weinig investeringen een goed inkomen kunt halen', aldus Paul Galama, projectleider Amazing

Grazing. Interessant voor nieuwe instappers in de melkveehouderij, maar pas op dat je het niet klakkeloos kopieert, waarschuwt Galama. 'Het Greenfield-concept past bij het milde klimaat in Ierland en de melkprijs-voerprijsverhoudingen daar: in het voorjaar afkalven, veel melk halen uit vers gras en weinig bijvoeren. Daarbij past overwinteren met een "outwintering pad", een soort buitenverblijf, bij een kort winterseizoen.'

Voor Nederland ligt dat accent iets anders met een hogere productie per koe en bijvoeren. 'Onze uitdaging is de productie per koe op peil te houden met veel vers gras. Dat betekent dat we op

zoek moeten naar anders bijvoeren en beweiden. De Ieren zeggen: snel omweiden ("keep moving") en koeien "met trek" de wei insturen door "on/off grazing", waarbij de koeien twee à drie uren geen eten op stal krijgen voordat ze de wei ingaan.'

Voor Amazing Grazing levert de situatie in Ierland stof tot discussie. Galama: 'Hebben we in Nederland te veel de focus op een hoge productie per koe, met daarbijhorend voer aankoop? Of zeggen ze in Ierland te gemakkelijk "aankoopvoer is te duur"?'
 ➔ Meer informatie:
www.amazinggrazing.eu

De problemen werden opgelost door alle koeien te testen en een koppel van zo'n dertig met *S. aureus* geïnfecteerde koeien apart te melken en met antibiotica in de droogstand te behandelen. Een aantal oudmelkte koeien ging meteen droog. Dieren die na het kalven niet genazen, werden afgevoerd. 'We hebben vier jaar na de start nog een derde over van de veestapel waar we in 2009 mee startten', zegt Ryan.

Veertig procent van de koeien bestaat uit hf-jerseykruislingen. 'Het verste perceel is anderhalve kilometer lopen, dat reddden de holsteins niet.' Het fokbeleid is dat de koeien de eerste acht weken geïnsemineerd worden met sperma van 'melkstieren'. Een deel daarvan gebeurt met vers gesekst sperma, waarna een inseminatie met een vleesveeras volgt en als laatste poging wordt een eigen stier ingezet. 'Zo fokken we dieren die in ons seizoenspatroon passen. Bij de selectie van stieren ligt de focus op vruchtbaarheid en daarna kilo's vet en eiwit. Het ras of de kruising maakt niet uit. We se-

lecteren op EBI, de Economic Breeding Index.' Om een indruk te krijgen van de conditie van de melkkoeien, zegt Ryan: 'Halverwege juli wogen de koeien 470 kilo, 50 kilo meer dan eind maart.'

Na zes weken drie kwart drachtig

Ook de spreiding in afkalft patroon bij de koeien was de eerste jaren te groot, er waren te veel koeien die in mei kalfden en dat leverde te weinig melk op. Nu zijn de kalvingen in februari, maart of april. 'Half juli halen we de stier eruit die de laatste koeien drachtig moet maken. Dan houden we 11 procent koeien over die niet drachtig zijn.'

Vanaf eind april worden de koeien geïnsemineerd om het volgende voorjaar weer te kalven. Het doel is dat 23 dagen na deze datum tachtig tot negentig procent van de koeien geïnsemineerd is en dan een drachtigheidspercentage van zestig procent haalt. Na zes weken zou dan drie kwart van de koeien drachtig moeten zijn. 'Dat hebben we het afgelopen jaar niet gered', vertelt Ryan, die eraan

toevoegt dat 24 procent van de koeien een spiraal kreeg om ze in cyclus te krijgen en te insemineren.

Een van de problemen op het bedrijf was de klauwgezondheid. Door de regen spoelde het zand uit het gravelpad weg en bleven er stenen over. 'We hebben 16.000 euro geïnvesteerd om de paden te verbeteren. Een kreupele koe heeft minder conditie, wil niet drachtig worden en produceert minder melk. Dat kost geld.'

Buitenverblijf met houtsnippers

Een positief leerpunt was het 'outwintering pad', een met houtsnippers gevuld buitenverblijf voor droge koeien. 'Dat was goedkoper dan een overkapping bouwen, ook al kosten de houtsnippers zo'n 15.000 euro per jaar', zegt Ryan. 'Voor de droge koeien is het een ideaal systeem. De koeien kalven in het weiland en dat bevalt heel goed.'

➔ Voor meer informatie over dit bedrijf met daarbij ook wekelijkse rapportages:
www.greenfielddairy.ie

De droge koeien verblijven 's winters in een met houtsnippers gevuld buitenhok

De 320 koeien worden gemolken in een 2 x 30 swingovermelkstal

Het Ierse Greenfield-bedrijf omvat niet meer dan een melkstal en wachtruimte

